

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Lestinen, Leena; Kiviniemi, Ulla; Autio-Hiltunen, Marjo

Title: Nuorten suomalaisuus on avointa ja kansainvälistä liikkuvuuden maailmassa

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Lestinen, L., Kiviniemi, U., & Autio-Hiltunen, M. (2017). Nuorten suomalaisuus on avointa ja kansainvälistä liikkuvuuden maailmassa. Ruusuipuiston uutiset. Retrieved from <https://peda.net/id/53bba94ecdb>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Nuorten suomalaisuus on avointa ja kansainvälistä liikkuvuuden maailmassa

Nuorten suomalaisuus on monimuotoisempaa kuin aiemmilla sukupolvilla. Liikkuvuus ja kansainvälistyminen näkyvät siinä, miten nuoret määrittelevät suomalaisuuttaan. Yhä useammat perheet ovat monikulttuurisia, ja nuori samastuu siten myös muunkulttuurisen vanhemman kansallisuuteen. On siis monia tapoja olla ja elää Suomen valtiorajojen sisällä. Monimuotoisuus haastaakin koulun perinteisen kansalaiskasvatuksellisen tehtävän tukea nuorten kansallisuuteen samastumista ja kansalaisena kasvamista nykymaailmassa.

Nuoret kokevat itsensä kulttuuriselta identiteetiltään suomalaisiksi, mutta määrittelevät suomalaisuutensa erilaiseksi kuin vanhemmilla sukupolvilla. Heidän suomalaisuuteensa kuuluu kansainvälisyys ja avoimuus, joka laajentaa oman elämän ja toiminnan yli yhden maan rajojen. Nuorten näkökulmasta yhtenäistä suomalaista kulttuuria ei enää ole, vaan kulttuurinen ympäristö rakentuu monin tavoin. He myös kyseenalaistavat perinteisen suomalaisuuskäsityksen rajat. Suomalais- ja ulkomaalaistaustaiset nuoret tai ulkomailla kasvaneet suomalaistaustaiset nuoret voivat samastua eri painotuksin yhteen tai kahteen kansallisuuteen, myös globaalisti.

EU tarjoaa kansalaisetuja, yhteyksiä on globaalisti

Eurooppalaisuus ei tullut esille kansallisuuden vertaisena kulttuurisen samastumisen kohteena nuorten ryhmäkeskusteluissa (2014). Eurooppalaiseen yhteisöön kuulumisen määrittäytyi Euroopan unionin kautta. EU-kansalaisuudella on nuorille välineellistä merkitystä yhteisen valuutan, matkustelun tai opiskelumahdollisuuksien myötä. Ylikansallisen samastumisen kehittyminen ja syventyminen voi olla hidasta. Osaltaan sen on katsottu edellyttävän yhteisiä

kulttuurisia traditioita ja symboleja sekä sukupolvien yli kantavia yhteisyyttä vahvistavia kokemuksia.

Globaali suuntautuminen nousi selvästi esille koulunuorten keskusteluissa. Samastumisen kohteena mainitaan niissä myös maailmankansalaisuus. Liikkuvuus ja matkustelu ovat laajentaneet nuorten kokemusta kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja rakentaneet kulttuurisia siltoja. Tietotekniikka häivyttää maantieteelliset etäisyydet ja mahdollistaa nuorten keskinäisen yhteydenpidon osana omaa arkea kauaksikin.

Yhdenvertaisuuteen kasvatusta tarvitaan kouluissa

Nykyiset opetussuunnitelmat kannustavat maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden mukaisesti. Arvoina siihen liittyvät kulttuurinen monimuotoisuus, toisten kunnioittaminen ja jäsenyys yhteisessä maailmassa. Maailmankansalaisuus ja siihen kasvaminen voi kuitenkin olla haasteellista nykyajan hajanaisuuden ja nationalismien ilmiöiden vastakkaisuudessa.

Monimuotoistuvassa yhteiskunnassa ryhmäkeskeisyys tuottaa ulossulkevaa erottelua ja vastaavasti ristiriitaisuutta kansallisuuteen samastumisessa. Opettajilla onkin pedagogisesti ja sosiaalisesti tärkeä tehtävä siinä, että he tunnistavat ja ottavat huomioon erot nuorten kokemuksissa ja näkemyksissä. Nuorten yksilölliset polut edellyttävät opettajalta herkkyyttä antaa kullekin nuorelle tilaa ja tukea kansallisuutta koskevassa identiteettityössä.

Perusopetuksen tavoitteena on edistää kaikkien oppilaiden hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan harjoitella ja vahvistaa esimerkiksi monialaisessa ilmiöoppimisessa. Oppilaiden omien kokemusten ja erilaisten mielipiteiden on mahdollista kohdata ja tulla esille keskusteluissa, jos ilmapiiri on emotionaalisesti turvallinen. Myös ennakkoluuloja ja syrjäntäkokemuksia olisi voitava käsitellä avoimesti. Toiminta-ajatukseltaan kansainvälisissä kouluissa on käsitelty rasistisia asenteita, ja nuorten kokemuksen mukaan näissä kouluissa on vähemmän syrjintää kuin tavallisissa kouluissa.

Ihmisoikeudet ovat esimerkki nykyisistä opetussisällöistä, jotka voivat ilmetä eri tavalla eritaustaisten nuorten näkökulmasta. Nuorten omakohtaiset kokemukset voivat tehdä ihmisoikeuksien toteutumisesta yksilöllisiä ja käytännöllisiä kysymyksiä, joiden selvittäminen on osa elämänhallintaa. Tuolloin pelkkä yleistason käsittely ihmisoikeuksista on riittämätön.

Monet opettajat voivat olla kokemattomia käsittelemään ja pohtimaan yhdenvertaisuuden kysymyksiä koulutyössä. Useilla kansalaisjärjestöillä on tarvittavaa asiantuntemusta, jota onkin jo jonkin verran ryhdytty hyödyntämään kouluissa ja opettajien koulutuksessa.

Kansallisuuteen samastumisesta kaupunkilaisnuorten keskuudessa on saatu tietoa Young Europeans' Constructions of Identity and Citizenship in Europe -tutkimusprojektissa. Yläkoulu- ja lukionuoret kolmessa kaupungissa keskustelivat pienryhmissä identiteetistään, suomalaisuudesta, eurooppalaisuudesta ja Euroopasta.

Leena Lestinen, Marjo Autio-Hiltunen, Ulla Kiviniemi

Leena Lestinen (vas.) toimii erikoistutkijana [Koulutuksen tutkimuslaitoksessa](#). Hän on tutkinut kulttuurienvälisyyttä sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta koulutusympäristöissä. Häntä kiinnostavat kasvatuksen globaalin ulottuvuuden kysymykset paikallisissa ympäristöissä.

Ulla Kiviniemi (oik.) toimii käsityön lehtorina [opettajankoulutuslaitoksessa](#). Käsityökasvatuksessa hän on viime aikoina paneutunut monimateriaalisen käsityön olemukseen ja keinoihin.

Marjo Autio-Hiltunen toimii kuvataiteen lehtorina [opettajankoulutuslaitoksessa](#). Hän toimii UNESCO:n ASP-koulujen verkostossa erityisesti maailmanperintökohteiden parissa.

Leena, Ulla ja Marjo toimivat kansalais- ja demokratiakasvatuksen tiimissä Jyväskylän yliopistossa. He ovat osallistuneet kansainväliseen yhteistyöhön Children's Identity and Citizenship in Europe (CiCe) Erasmus Academic Network -verkostossa.

Lue lisää:

[Suomen nuorten käsityksiä kansallisesta identiteetistään ja eurooppalaisuudestaan. Kasvatus 48 \(2\)](#)

[CiCe](#)

[Jean Monnet Network](#)

[CiCea](#)

Lähetä palautetta kirjoittajille: leena.lestinen@jyu.fi

Pääkuva: iClipart-kuvapankin kuvasta muokannut Martti Minkkinen, kuva kirjoittajista: Martti Minkkinen